

Herferð móti grindrápi

NÚ verður aftur lagt trýst á okkum fyrri at steðga grindadrápinum. Tað var tann tíð, tá umhvørvisfelagsskapir brúktu stöðdina á grindastovninum sum grundgeving fyrri at steðga drápinum. Síðani varð tað dráphátturin, sum varð brúktur og í dag hevur pípan so fingið eitt heilt annað ljóð: nú er tað hvørki stovnsstødd ella dráphátturin, sum er avgerandi fyrri at vilja koma grindadrápinum til lívs. Nú er tað ein spurningur um kenslu mótvægis hesum djórum í havinum.

HETTA er komið alt meiri til sjónar í seinastuni, nú mong lond hava gjørt vart við, at tey taka undir við umhvørvisólinum, sum rætt og slætt krevur, at alt dráp av grindahvali og øðrum hvali eigur at verða steðgað einaferð med alla. Hesi djórini í havinum verða mett sum sera intelligent djór við kenslum ol. og tí eiga tey ikki at verða dripin. Tað restar ikki nógv í, at tey verða sammett við børn okkara. Hetta verður ikki skrivað fyrri at niðurgera læðið hjá umhvørvisfólki, sum stríðast fyrri at verja hótt djóraslag.

MEN tá vit vita, hvørji skitun og ósaklig vápn verða brúkt móti eitt nú grinda-

drápi og hvat, ið veruleikanum liggur aftanfyrri, so er tað okkum ovboðið. Vit vita, hvussu ávisir umhvørvisfelagsskapir - fyrri at kunna hava eitt tilverugrundarlag útvega sær pengar til sítt arbeiði - við at brúka umrøddu skitnu vápn, eitt nú við at heita á amerikanska pensjonistar um at adoptera ein hval osfr.

HVÍ skulu vit føroyingar, sum hava livið við grindrápi í fleiri hundráð ár, nú bráðliga gevast at drepa grind, tí at tað eru fanatikarar og útspekuleraðir umhvørvisterroristar, sum vilja vinna sær lættvunnar pengar uppá eitt ósakligt og veruleikafjart undirgravingararbeiði!

VIT hava skrivað tað áður, at sumt at atfinningunum frá umhvørvisólinum móti drápháttinum í grindadrápi hevur verið fullkomiliga upp á sítt pláss. Og hevur hetta eisini fingið okkum til at skipa betri fyrri.

HÓAST vit hava brúkt nógvan pening og orku í at gera sera nágreiniliga kanningar av grindastovninum, so tykist hetta ongan áhuga hava fyrri teir viðgongdu umhvørvisfelagsskapirnir, sum nú eisini tykjast at hava fingið leiðandi politikarar í eitt nú USA og Bretlandi upp í sín part. Og hóast vit hava lagt um

drápháttin fyrri ein part, so hevur hetta nú heldur einki at siga. Vit skulu rætt og slætt gevast við at drepa grind, tí hvalurin er at sammeta við hugsandi og livandi menniskju. So galið er tað vorðið.

AT leiðandi amerikanskir politikarar nú hava latið seg sannføra av hesum umhvørvisfólki og ikki longur halda seg til veruleikar men heldur til kenslur sigur ikki so lítið um amerikanska demokratið. Hetta demokrati, sum hevur verið hálovað so mangan, kann eisini misbrúkast til slíkt. Tað syndarliga er tann hóttan, sum liggur í hesum. USA hevur nevniliga hótt fleiri lond, sum ætla at drepa hval, við atgerðum. Tað er í lagi, um hetta verður gjørt út frá vísindaligum veruleikum og próvulfrari. Men sum sagt, so er tað nú vorðið til ein kensluspurning, um vit skulu drepa hval ella ikki.

VIT føroyingar kunnu nú rokna við, at umhvørvisfelagsskapirnir aftur fara at seta ljóskastaran á okkum. Tí grindadrápið er soleiðis háttað, at tað er "gott tilfar" og er sera vælegnað at brúka í sjónvarpi. Okkara myndugleikar og ikki minst grindaformenn, sýslumenn og onnur eiga at tryggja, at allar reglur verða hildnar soleiðis at brot á reglur

ikki kunnu verða brúktar av umhvørvisfelagsskapunum sum eftir øllum at døma liggja og leita eftir slíkum fyrri at kunna brúka hetta til at generalisera við.

EIN áhugaverður spurningur er hvat hendir, um danir siga í til EF-samveldið og teir harvið geva Bruxelles myndugleika yvir uttanríkispolitikkinum. Hvat hendir tá við stöðuni til grindadráp. Hvat tá um EF samtykkir at føroyingar skulu gevast við grindadrápi og hetta tá eisini er danskur politikkur! Helst eru mangir spurningar at taka upp til viðgerðar, um Danmark eftir fólkáttkvøðuna í gjár verður nærri knýtt EF. Grindadrápið er ein teirra. At tvinga føroyingar - í hesi ringu tíð - til at gevast við at fáa sær grind og spik á borðið - er sum at gera seg inn á sjálvt tilverugrundarlag okkara. Tað er tí heilt greitt, at fara umhvørvisfelagsskapirnir at gera um seg í ár, so fer hetta uttan iva at elva til mótrýst millum vanliga føroyingin, sum sær grindina sum eina kærkomna gávu.

JÚST henda støða eigur at gera, at okkara myndugleikar eru á varðhaldi og gera seg út til at kunna tackla møguliga episodir, sum taka seg upp.

Arbeiðsloysi – hvat er tað?

I dag flytur heimurin yvir av vörum, sum eingin sola er fyrri.

Um tú kannar nærri tey uppskot, sum av sonevndum sakkonum fólk verða lögð fram fyrri at vinna á arbeiðsloysinum, so vilt tú finna at tey aloftast eru grundað á eina konservatismu í hugsunarháttinum, ið ofta er heilt burturvið. Tey, sum koma við uppskotunum, tykjast yvirhøvur ikki at geva sær far um, hvat málið í veruleikanum snýr seg um. Hesi fólk tykjast bert at lata teir somu gomlu tankar renna víðari, sum tey einaferð hava vant seg til eru rættir.

Hvussu ofta hoyra vit t.d. ikki »sakkunnleikan« segja, at vit mugu seta livikorini niður - »spenna livreimina inn« - tí royndur lutur er at sparseni hevur vunnið á kreppum áður, og vil eisini gera tað nú. Einki ringt sagt um sparing, tí vit hava dansað nógv leingi um gullkálvin, men vit mugu samstundis gera okkum pára greitt, at »áður« er ikki longur »nú«. Í dag flytur heimurin yvir av vörum, sum eingin sola er fyrri. Virkir í hópatali fara á húsangang og fólkid fær sekkinn.

Tey arbeiðsleysisu vita betri

Alt prátið um at steðga arbeiðsloysinum og »seta samfelagshjólina í gongd aftur« fortelur okkum, at tað enn finnast menniskju - í hvussu so er politikarar - ið halda at hetta veruliga letur seg gera. Tey arbeiðsleysisu sjálvi vita betri. Tey vita, at tey ongantíð aftur koma í arbeiði sum áður, og at teir fólkur, sum í sínum skráum siga at teir skulu steðga arbeiðsloysinum, antin torva »heilakapasitet« (Richard Mikkelsen hevur møguliga grein í sínum máli!) ella siga tað fyrri at vinna atkvøður.

Endurskoðan av hugtökunum »arbeiði« og »arbeiðsloysi«.

Tað er dag fullkomuliga uttan týðning hvør flokkur, ið situr við róðrið, og hvussu teirra stevnuskráir ljóða. Verandi arbeiðsloysi er grundað á eina yvirframleiðslu, ið flokkarnir einki kunnu gera við - at leggja skuldina á t.d. fiskaloysi er bert at skúgva trupulleikarnar frá sær og forða fyrri at spurningurin verður viðgjörður í álvára. Tað, sum krevst í dag, er ein endur-

skaðan av hugtökunum »arbeiði« og ta negativu síðuna av tí: »arbeiðsloysi«.

Fyrst eiga vit at spyrja okkum sjálvi: Hvi berjast vit móti arbeiðsloysinum, hvi er tað eitt so tungt mein? Svárið her er sjálvandi: Tí menniskjurnar, tá tær ikki hava arbeiði, heldur ikki fáa tað »dagliga breyðið« teimum tørvur fyrri at liva, tvs. mat, klæðir, tak yvir høvðið osfr. Menniskjurnar tørvur við øðrum orðum ikki arbeiði, men tað sum er neyðugt fyrri at liva. Arbeiði sjálvt, sum her ofta er talan um, er í mongum førum bæði óhugnaligt, dálkandi, doyvandi og mangan eisini beinleiðis heilsuskaðiligt. Tað er sostatt ikki arbeiði, men fruktnirnar av arbeiðinum, sum sóknast verður eftir. Vit áttu tí ikki at nýtt orðið arbeiðsloysi, men heldur kalla tað fyrri tað sum ta er: Ein tørvur at kunna liva mannsumiliga.

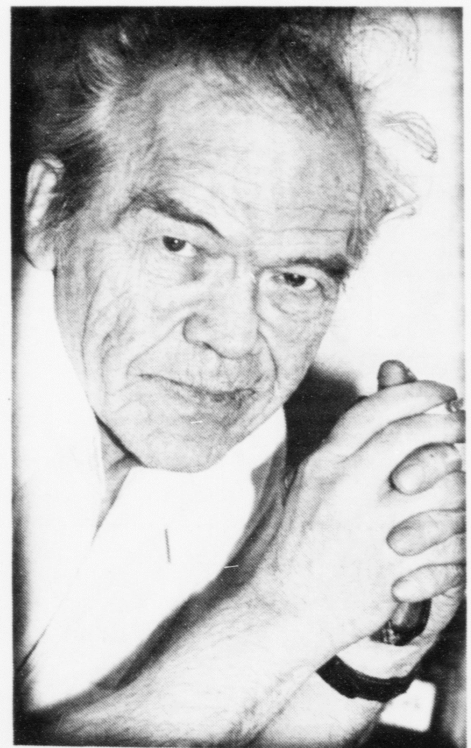
Vit mugu skilja millum arbeiðið og neyðuga »dagliga breyðið«.

Vit mugu læra okkum at skilja millum arbeiði og »dagliga breyðið« - øðrumegin hvat vit avrika dag um dag, og hinumegin tørv okkara at kunna liva uttan at

vera bangin fyrri degnum í morgin. Áður livdu menniskjurnar í høvuðsheitum beinleiðis av egna arbeiði, men tað arbeiði, sum er neyðugt fyrri at framleiða eina ávísu nøgd av livsneyðugum vörum er ikki altíð tað sama, og í dag er hesin munur heilt avlagður. Okkum nýtist her bert at hugsa um manuella arbeiði fyrri hvørt kilo av fiski umborð á einum snellubáti í mun til umborð á einum tógara.

Øðrumegin hava vit sjálvt arbeiðið og hinumegin spurningin um at fáa til vega »okkara dagliga breyð«. Tað eru sostatt tveir spurningar sum mugu loysast hvør sær. Annar spurningurin er: Hvussu skal tað neyðuga arbeiðið skipast skilabest og hin er: Hvussu skulu allar menniskjur - sama hvussu stóru teirra lutur er í arbeiðinum, og um tær yvirhøvur arbeiða - fáa tað teimum tørvur materielt fyrri at kunna liva uttan at óttast fyrri morgindegnum.

Fyrsti spurningurin er sum kunnugt ein tøkniligur og búskaparligur spurningur, har tað snýr seg um innan ávísar karmar at fáa tað besta og ódýrasta úrslitið.

Hin spurningurin er av einum heilt øðrum slagi. Kravdið um at arbeiðið skal koma øllum til góðar, hevur einki við búskap at gera. Úr einum búskaparlígum sjónarmiði hevur tað ongan týð-

ing um hvør ið »etur« tær vörur, ið verða framleiddar, bert tær verða etnar. Um onkur oyðslar og onnur svøltar, er fyrri virkið sum so eins og fyrri búskapin uttan

Framhald á síðu 15